वषट्कारेण देवेभ्यो दत्तं स्वाहाकारेण हुतं च भवति एवमेवास्यानीहानस्य यजमानस्य एतद्ब्राह्मणभोजनं भवति । यागऽइव भोजनेऽपि दक्षिणादानं विधत्ते तत्रोऽइति । केचित्त्वाग्रयणेष्टावधिकृतस्यानीहानस्य नवधान्येनाग्निहोत्रहोममभिधीयते (!) अत एव सूत्रितं कात्यायनेन (४. ६. ११.) नवैः सायं प्रातरग्निहोत्रहोम इति आपस्तम्बेनाप्युक्तम् अपि वा नवानां यवानां सायं प्रातर्भुञ्ज्यादिति तदत्र निराकरोति नाग्निहोत्रऽइति अग्निहोत्रकर्मणि भवं हविर्न भुञ्ज्यात् यदि भुञ्ज्यादिन्द्राग्न्यादीनामाग्रयणदेवतानामग्निहोत्रदेवतया (तण Cod.) सह समदं कलहं कुर्यात् ॥१४॥३॥४॥

आवृत्तिगुणविकृतो दर्शपूर्णमासया[ग]प्रयोग एव दाक्षायणयज्ञः तं विधित्सुराख्यायिकामाह प्रजापतिरिति ॥१॥ एके शाखिनः । एष एव खलु प्रजापतिर्वसिष्ठो नान्यः (?) सर्वश्रेष्ठत्वात् ॥२॥ श्वैक्नः श्विक्नस्य पुत्रः । स एतमिति (!) एतं प्रतीदर्शं स इति व्यत्ययेनैकवचनम् (!) ते तत्रत्या (?तत्तत्र° Cod.) जनाः प्रत्यासुः केनचित्कारणेन प्रतिचिक्षिपुः तेन च दाक्षायणयज्ञेनेष्टे सति तेषां जनानां विवचनं विशिष्टवचनं पक्षपातवचनमेवास अस्मिन्बङ्गमानं कृतवन्तः ॥३॥ सृञ्जयपुत्रः सुप्रा नाम । तत्तस्मात्कारणात् एतत् एतर्हीदानीमपि निर्वचनं निरुत्तरवचनमस्ति व्यवहारलोके विद्यते ॥४॥ श्रुतर्षेः पुत्रो देवभागो नाम ॥५॥ पर्वतो नाम कश्चित् तस्य पुत्रः पार्वतिः । असपत्नानुपबाधा शत्रुभिरबाधिता ॥६॥ तप्तं पयो दध्ना संस्कृतं सत्पयस्या भवति ॥१०॥ अस्य दाक्षायणयज्ञस्य सोमयागरूपतां प्रतिपादयति अथेति । अमुमुपवसथऽइति सुत्यादिवसात्पूर्वमहरुपवसथः । प्रकरणान्तरे विहितत्वेन विप्रकर्षादमुमिति विप्रकृष्टवाचिना अदःशब्देनाग्नीषोमीयस्य पशोः परामर्शः ॥११॥ इत्थं दाक्षायणयज्ञस्य सोमयागसाम्यं सम्पाद्य तत एव हेतोः फलसाम्यमाह स पौर्णमासेन चेति ॥१४॥ प्राणापानरूपयोरग्नीषोमयोर्हविषा तृप्तयोर्निष्क्रमणाद्धि वृत्रो मृतः तथा चाम्नायते तस्माऽज्ञञ्जभ्यमानादग्नीषोमौ निरक्रामतां प्राणापानौ वाऽएताविति ॥१५॥ अभिषुणोत्येवैनमिति पूर्वेद्युः कर्तव्याभिषवस्थानीयोऽयमग्नीषोमीययाग इत्यर्थः । तीव्रीकरोति तीव्रमतिशयेन मदकरं करोति ॥१६॥ सांनाय्यभाजना सांनाय्ययागस्य स्थानभूता स्थमावास्या । एनं सोमम् । स एष चन्द्रः प्रतिपदि पश्चाद्दृशे कलारूपेण दृश्यते ॥२०॥ तस्य वाजिनहोमस्य कालं विधातुं स्तौति स वाऽइति । यज्ञस्य पश्चाद्भागे प्रस्तरपरिधिप्रहरणोत्तरकालं वाजिनहोमः कर्तव्यः । अध्वर्युरग्रे प्रथमं प्रागेव प्रागपवर्गमल्पं वाजिनं जुहोति अग्ने वीहीति यदा होतानुवषट्करोति तदा स्विष्टकृत्स्थानीयं वाजिनशेषमुत्तरपूर्वस्यां दिशि जुहोति ॥२३॥ हुतशिष्टेन वाजिनेन दिग्व्याघारणं विधत्तेऽथ दिश इति ॥२४॥ एवं च सति एतद्वाजिनमृत्विजः सोममेव सोमसदृशमेव कुर्वन्ति ॥२५॥४॥४॥

अथ चातुर्मास्यानि विधित्सुस्तत्र वैश्वदेवस्य प्रजासृष्टिहेतुतामाख्यायिकया प्रतिपादयति प्रजापतिरिति ॥१॥ यस्मादग्रे एवमासीत् तस्मात्कारणात्तदुक्तमर्थजातमृषिणा मन्त्रेणाभ्यनूक्तं प्रतिपादितम् [ऋक्सं° ८. १०. १४.] । अत्याममत्ययं विनाशम् । अर्कमर्चनीयमग्निम् ॥४॥ अथानन्तरमेव यज्जायते तदेव जायते अन्यद्जायमानं (? °दाज° Cod.) विपद्यते ॥५॥ आदयन्ति भाजयन्ति ॥६॥ आयतनं स्थानम् । मारुतस्तु इति तुशब्दः पयस्यायागस्य न्यायप्राप्तं षष्ठस्थानत्वं व्यावर्तयति मारुतः सप्तकपाल एव षष्ठोऽनुष्ठेय इत्यर्थः । अनिषेधा (!) इव अ-